

PARTEA I

Sfantul Teofan Zavoratul

PRAVILA DE RUGACIUNE

PARTEA A II-A

Sfantul Ignatie Briancianinov

VEDEREA PACATULUI MEU

Tiparita cu binecuvantarea Preasfintitului CALINIC

Episcopul Argesului

PARTEA I

Sfantul Teofan Zavoratul

PRAVILA DE RUGACIUNE

Cuvant inainte

In ceasurile in care lumea oarba petrece in veselii zgomotoase si nebunesti, robii lui Hristos plang in linistea chiliilor, revarsandu-si rugaciunile pline de osardie inaintea Domnului.

Fiii lumii dupa ce isi petrec noaptea intr-o nebuneasca priveghere, intampina ziua urmatoare cu duhul intunecat si scarbit, iar robii lui Dumnezeu intampina acea zi cu veselie si cu duh imbarbatat, stapaniti de constiinta si de simtirea unei neobisnuite capacitati pentru cugetarea de Dumnezeu si pentru a reimprospata lucrurile bune, intrucat noaptea care a trecut ei au petrecut-o cu nevointa rugaciunilor. Domnul, in timpul rugaciunilor Sale a ingenunchiat, deci nici tu crestine nu trebuie sa neglijezi ingenuncherile, daca ai puteri suficiente pentru a le savarsi. Prin plecarea noastra cu fata la pamant, dupa lamurirea Sfantilor Parinti, se inchipuie caderea noastra iar prin ridicarea de la pamant, Rascumpararea noastra.

Inainte de a incepe pravila de seara, este deosebit de folositor sa facem un numar de metanii, dupa putere; caci in urma lor trupul ti se va incalzi, iar inima va primi un simtamant de tristete binecuvantata, iar prin una si prin cealalta se va pregati o citire plina de osardie si de luare aminte a pravilei.

In vremea savarsirii pravilei si a metaniilor nu trebuie sa ne grabim deloc. _Atat pravila cat si inchinaciunile trebuie sa le savarsim cat se poate de incet. E mai bine sa citim mai putine rugaciuni si sa batem mai putine metanii, pentru luare aminte, decat multe, si fara de luare aminte.

Alege-ti o pravila corespunzatoare puterilor tale sau cea data de duhovnic. Ceea ce a spus Domnul despre Sambata (cum ca ea este pentru om, iar nu omul pentru ea), se poate si trebuie raportat catre toate nevointele binecuvantate, iar printre ele si catre pravila de rugaciune. Pravila de rugaciune este pentru om, iar nu omul pentru pravila. Ea trebuie sa-l ajute pe om sa ajunga la sporirea in cele duhovnicesti, nu sa-i serveasca drept o povara cu neputinta de purtat, care zdrobeste puterile trupesti si tulbura sufletul. Cu atat mai mult, ea nu trebuie sa slujeasca drept un prilej de mandrie si de o pagubitoare parere de sine, de pierzatoare osandire si injosire a semenilor.

O pravila de rugaciune aleasa cu chibzuinta, corespunzatoare puterilor si felului de viata, serveste drept un mare ajutor pentru cel ce se nevoieste pentru mantuirea sa. Savarsind-

o in anumite ceasuri, dobandim o deprindere, o cerinta fireasca si necesara. Cel ce a capatat aceasta fericita deprindere, de indata ce se va apropia de obisnuitul loc de savarsire a pravilei, sufletul i se umple de o dispozitie catre rugaciune. El n-a inceput sa pronunte nici un cuvânt din rugaciunile citite de el, iar din inima se si revarsa umilinta si mintea se adanceste in intregirpe in camera dinlauntru.

"Prefer, a spus un oarecare Parinte, o pravila de scurta durata dar mereu indeplinita decat una e lunga durata dar in scurta vreme parasita. Iar o astfel de soarta o au intotdeauna pravilele de rugaciune ce nu sunt pe masura puterilor".

In timpul primului avant de ravna si fierbinteala, nevoitorul le indeplineste un timp oarecare, dar desigur ca dand atentie mai mult cantitatii, decat calitatii mai tarziu puterile ii slabesc din cauza nevointelor ce intrec fortele trupesti, ceea ce il sileste sa-si scurteze din ce in ce mai mult pravila.

Vai! Si adeseori nevoitorii, randuindu-si fara nici o chibzuiala o pravila impovaratoare, trec de la pravila cea atat de grea direct la lepadarea oricarei pravile. Dupa lepadarea pravilei si chiar dupa scurtarea ei, napadeste numaidecat asupra nevoitorului o tulburare. Din tulburare, el incepe sa simta un dezechilibru sufletesc. Din dezechilibru se naste trandavia care, intarindu-se, produce o slabire si o iesire din fire, iar din lucrarea lor, nevoitorul fara judecata incepe sa se dea in mainile unei vietii desarte si risipite, cazand cu indiferenta in cele mai grosolane greseli. Vai!

Dupa ce ti-ai ales o pravila de rugaciune pe masura puterilor si necesitatilor sufletesti, lupta-te cu tine sa o implinesti, cu grija si fara abatere, caci aceasta este de trebuinta pentru mentinerea puterilor morale ale sufletului tau, asa cum este de trebuinta pentru mentinerea puterilor trupesti, un aer curat si o hrana sanatoasa suficienta ce se intrebuinteaza zilnic in anumite ceasuri.

"In ziua Judecatii Sale, Domnul nu ne va osandi pentru ca am lasat psalmii - zice Sfantul Isaac Sirul - nu pentru ca am lasat rugaciunile, ci pentru ca am dat putinta demonilor sa intre liber in noi. Demonii, cand vor afla un loc, vor intra si vor inchide usile ochilor nostri. Atunci ei indeplinesc prin noi, care ne facem uneltele lor, in chip silnic si necurat, cea mai cumplita razbunai'e, tot ce nu este ingaduit de Dumnezeu".

Vai! Din pricina ca am lasat o mica pravila, pentru ca cei care o indeplinesc, se invrednicesc de apararea lui Hristos - noi ne facem supusi diavolilor, dupa cum este scris de un oarecare intelept: "Cel ce nu-si supune voia sa lui Dumnezeu, se va supune vrajmasilor sai". Aceste pravile, care ti se par mici, ti se vor face niste ziduri impotriva celor ce staruie sa ne robeasca.

Savarsirea acestor pravile inlauntrul chiliei este stabilita cu intelepciune de cei ce au asezat Tipicul Bisericesc, dupa o descoperire de sus, pentru paza vietii noastre.

Marii Parinti ai Bisericii, care dintr-un prea mare belsug de lucrare a darului au petrecut intr-o neincetata rugaciune, nu-si lasau nici pravila lor, pe care s-au obisnuit sa o savar seasca in anumite ceasuri din zi si din noapte. Multe din dovezile de acest fel le vedem in vietile lor. Antonie cel Mare, savarsindu-si pravila la ceasul al noualea (ceasul al noualea bisericesc corespunde ceasului al treilea de dupa amiaza) s-a invretlnicit de o descoperire dumnezeiasca.

Cand Preacuviosul Serghii Radonejschi se ocupa cu citirea rugaciunilor sale, in timpul Acatistului Maicii Domului i s-a aratat Prea Sfanta ' Fecioara insotita de Apostolii Petru si

Ioan.

Citirea plina de rugaciune din Acatistul Prea Dulcelui Iisus, in afara de vrednicia sa proprie, . serveste drept o admirabila pregatire pentru exercitarea cu rugaciunea lui Iisus, care se citeste astfel: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-ma pe mine pacatosul". Aceasta rugaciune alcatuieste aproape unica indeletnicire pentru nevoitorii sporti care au ajuns la simplitate si curatenie, pentru care orice multa cugetare si multa cuvantare le este drept risipire improvaratoare. Acatistul arata cu ce ganduri poate fi insotita rugaciunea lui Iisus, care pentru un nou incepator pare extrem de uscata. El, in toata intinderea lui, zugravesce numai cererea pacatosului ca Domnul Iisus Hristos sa-l miluiasca; dar acestei cereri i se dau felurite forme corespunzatoare cu munca mintii noilor incepatori. Asa li se da pruncilor hrana, care mai intai este inmuata.

Iubite frate, supune-ti libertatea in folosul pravilei, caci ea, lipsindu-te de libertatea pierzatoare, te va lega numai pentru ca sa-ti aduca libertatea duhovniceasca, libertatea lui Hristos. La inceput lanturile ti se vor parea grele, mai tarziu inasa, se vor face scumpe pentru cel legat de ele.

Toti sfintii lui Dumnezeu au luat asupra lor si au purtat jugul cel bun al pravilei de rugaciune. Urmeaza si tu lor, calca si tu pe urmele Domnului nostru Iisus Hristos, Care luand trup omenesc si aratandu-ne prin El Insusi Chipul de purtare, a lucrat asa cum lucra Tatal Lui, vorbea ceea ce Ii porunca Tatal, avand drept scop implinirea intru totul a voinii lui Dumnezeu. Voia Tatalui si a Fiului si a Sfantului Duh este una. Cu privire la oameni, ea se cuprinde in mantuirea oamenilor.

Prea Sfanta Treime, Dumnezeuul nostru, Slava Tie! AMIN.

Despre rugaciunea in Biserica

Asezamantul rugaciunilor obstesti in Sfintele. lui Dumnezeu Biserici este o mare mila dumnezeiasca pentru om. Aceste rugaciuni sunt randuite de Apostoli, de sfintii lor ucenici si de Sfintii Parinti din primele veacuri ale crestinismului, potrivit unei descoperiri de sus.

La aceste rugaciuni, fiecare crestin poate lua parte, chiar si cel nestiutor de carte isi insuseste cunostintele, vorbirile frumoase, poeziile duhovnicesti, ale sfintilor cuvantatori si ale carturarilor crestinismului. In timpul rugaciunilor citite, cel ce doreste poate invata foarte usor rugaciunea mintii, caci cantitatea rugaciunii, au spus Parintii, duce la calitate si de aceea rugaciunile indelungate de prin manastiri ajuta foarte mult pe nevoitor sa treaca de la rugaciunea acuta cu gura, spre cea care se face cu mintea si cu inima.

Venind tu in biserica, daca nu ai vreo ascultare intr-insa, stai cat mai retras, dupa stalp, pentru ca sa nu te risipesti si pentru ca evlavia ta sa nu fie expusa spre rusinar ea altora; indreapta-ti ochii mintii spre inima, iar ochiul trupesc spre pamant si roaga-te lui Dumnezeu cu duhul zdrobit, ne ici un fel de vrednicie nici un fel de fapta buna, cunoscandu-te vinovat intr-o nenumarata multime de pacate, stiute si nestiute de tine.

Mai ales calugarul nou incepator trebuie sa frecventeze regulat Biserica. In anii

batranetilor si ai neputintelor cand atat varsta cat si starea bolnavicioasa il inchide pe calugar aproape cu totul in chilie, el se va hrani cu acea merinde duhovniceasca pe care a adunat-o in timpul tineretilor sale si in timpul tariei sale, cercetand casa lui Dumnezeu. Numesc merinde duhovniceasca, rugaciunea mintii si a inimii.

Rugaciunea facuta cu gura

Prea cuviosul Nil Sorschi spune ca cel ce se roaga in auz si cu gura, iara luare aminte, se roaga vazduhului, iar nu lui Dumnezeu.

E ciudata dorinta ta frate! Tu vrei sa te auda Dumnezeu cand tu insuti nu te auzi?" spune Sfantul Dimitrie al Rostovului imprumutand cuvintele de la Sfantul Mucenic Ciprian al Cartaginei. Iar acest lucru se intampla, intocmai, cu cel ce se roaga cu gura si cu vocea fara luare aminte; ei pana intr-atata nu se aud pe ei, pana intr-acolo isi ingaduie risipirea si asa de mult se indeparteaza cu gandurile de rugaciune spre obiecte straine, incat, nu arareori, se intampla sa se opreasca pe neasteptate, uitand ceea ce citesc; sau incep sa spuna, in locul cuvintelor rugaciunii citite, cuvinte din alte rugaciuni, cu toate ca inaintea ochilor lor cartea este deschisa. Vai! Cum ar putea Sfintii Parinti sa nu ocarasca o astfel de rugaciune fara luare aminte, vatamatoare, nimicita de risipire!

"Luarea aminte, - spune Sfantul Simeon Noul Teolog, -_trebuie sa fie atat de legata si nedezlipita de rugaciune pe cat este de legat trutul cu sufletul, care nu pot fi despartiti, si nu pot exista unul fara altul". Luarea aminte trebuie sa preintampine si sa ne pazeasca de vrajmasi ca o straja; ea este cea dintai care trebuie sa se nevoiasca impotriva pacatului, sa se impotriveasca gandurilor viclene ce vin in inima; iar luarii aminte sa-i urmeze rugaciunea, care distruge si omoara imediat toate gandurile viclene; ganduri viclene cu care luarea aminte a inceput lupta, cea dintai, dar pe care ea singura nu le poate omori. De rezultat! acestei lupte, savarsita de luare aminte si de rugaciune, atarna viata sau moartea sufletului.

Daca vom pazi rugaciunea curata prin mijlocirea luarii aminte, atunci vom spori. Dar daca nu ne vom stradui sa o pastram curata, ci o vom lasa fara paza, atunci o vor spurca gandurile viclene, - si noi ne vom face netrebnci si lipsiti de sporire. Vai! Vai! si iar Vai!

Luarea aminte trebuie sa intovaraseasca negresit rugaciunea care se face cu gura si cu vocea, ca si oricare alta. Folosul rugaciunii ce se face cu gura este nenumarat cand este insotita cu luare aminte. Cu ea trebuie sa inceapa nevoitorul. Sfanta Biserica pe ea o preda in primul rand fiilor sai.

"Radacina vietuirii monahale este cantarea de psalmi" a spus Sfantul Isaac Sirul. "Biserica, spune Sfantul Ioan Damaschin, a primit cantarile feluritelor tropare cu un scop bun si placut lui Dumnezeu din pricina neputintei mintii noastre, pentru ca noi, nechibzuitii, atrasi de dulceata cantarii, sa-I cantam lui Dumnezeu intr-un fel chiar impotriva voii noastre. Acei ce pot intelege si cerceta cuvintele rostite de ei, ajung la umilinta si in felul acesta, se ridica ca pe o scara, spre ganduri bune".

Pe masura ce sporim in deprinderea gandurilor dumnezeiesti, apare in noi dorinta dumnezeiasca si ne atrage sa ajungem pana acolo incat sa intelegem inchinarea catre Tatal in

Duh si Adevar, potrivit cu porunca Domnului: "Gura si limba, adesea exercitata in rugaciunea si in citirea cuvintelor lui Dumnezeu, dobandesc o prospetime, devin incapabile pentru vorbe desarte, pentru rasete, pentru rostirea cuvintelor glumete, rusinoase si putrede".

Vrei sa sporesti in rugaciunea mintii si a inimii? Invata-te sa fii cu luare aminte in cea facuta cu gura si cu glasul, caci rugaciunea facuta cu gura, cu luare aminte, trece de la sine spre rugaciunea mintii si a inimii.

Vrei sa te inveti sa alungi repede si cu putere gandurile semanate de vrajmasul comun al omenirii? Alunga-le cand esti singur in chilie, cu rugaciunea lui Iisus, facuta cu glasul si cu luare aminte, rostindu-I cuvintele ara graba, cu umilinta. Vazduhul se umple de rugaciunea ce se face cu luare aminte, cu gura si cu vocea, si pe demoni ii va cuprinde tremurul, le vor slabi puterile, le vor putrezi si se vor nimici cursele lor! Vazduhul se va imbiba de rugaciunea facuta cu luare aminte, - cu gura si cu vocea, - si se vor apropia ingerii de cei ce se roaga si canta, se randuiesc in ceata lor, iau parte la cantarile lor duhovnicesti, cum s-au invrednicit sa vada acest lucru unii placuti lui Dumnezeu, printre care si, fericitul Staret din zilele noastre, Serafim de Sarov.

Multi dintre marii Parinti s-au indeletnicit in toata viata lor cu rugaciunea ce se savarseste cu gura si cu vocea si, pe deasupra, erau imbelsugati de darurile Duhului. Pricina unei asemenea sporiri era ca la ei, **impreuna cu vocea si cu gura, erau unite mintea si inima, intreg sufletul si trupul. Ei rosteau rugaciunea din tot sufletul si din toata taria lor, din toata fiinta lor, din intreg omul.**

Fratilor! Sa fim cu luare aminte in rugaciunile noastre acute cu gura si cu glasul, rostite de noi in timpul slujbelor bisericesci sau in singuratatea chiliei. Sa nu facem ca ostenele si viata in manastire sa devina neroditoare prin neluare aminte si prin neglijenta in lucrul lui Dumnezeu.

Neglijenta in rugaciune este pierzatoare de flet. ,Blestemat e, zice Scriptura, cel ce face lucrul lui Dumnezeu cu nebagare de seama".

Rugaciunea si lupta cu patimile

Ingradindu-ne vietuirea noastra de dinafara cu infranarea de la mancarurile si bauturile ce se intrebuinteaza intr-o masura prisoselnica si cu indulcire, ingreunandu-ne vietuirea noastra cu insingurarea ce atarna de ea, adica cu petrecerea ara iesire din manastire si abaterea de la cunostintele prietenesti din afara si dinlauntrul manastirii, ne vom indrepta luarea aminte spre patimile sufletesti.

Ne vom indrepta luarea aminte intai de toate dupa porunca Domnului, asupra maniei (Matei 5, 22), care isi are temeiul in mandrie (Marcu Ascetul)

Vom ierta parintilor si fratilor nostri, care petrec aproape sau departe, vii si raposati, toate ofensele si supararile pe care ei le-au adus asupra noastra, oricat de grele ar fi aceste suparari. Domnul ne-a poruncit: "Iar cand stati de va rugati, iertati orice aveti impotriva cuiva, ca si Tatal vostru Cel din ceruri sa va ierte voua gresalele voastre. Ca de nu veti ierta voi, nici Tatal vostru Cel din ceruri nu va va ierta voua gresalele voastre" (Marcu 11, 25-26). Intai de toate, roaga-te pentru vrajmasii tai si binecuvanteaza-i (Mat. 5, 44) ca pe niste unelte ale Proniei Dumnezeiesti, prin care ti se rasplateste pentru pacatele tale in vremea scurtei tale vietii pamantesti, ca sa te izbaveasca de rasplata de care esti vrednic in vesnicile munci ale

iadului.

Cand tu vei proceda astfel, cand iti vei iubi vrajmasii si te vei ruga pentru ei, pentru ca lor sa li se daruiasca toate bunatatile, vremelnice si vesnice, numai atunci se va cobori spre tine Dumnezeu intru ajutor si tu vei birui prin rugaciunea ta pe toti potrivnicii tai, vei intra cu mintea ta in templul inimii pentru ca sa te inchini Tatalui in Duh si Adevar (Ioan 4, 24).

Dar daca vei ingadui inimii tale sa se impietreasca prin aducerea aminte a raului si-ti vei indreptati mania prin mandria ta, atunci Domnul Dumnezeuul tau Se va intoarce de la tine si vei fi dat sa ii calcat sub picioarele satanei. El te va calca prin toate gandurile si simtaminte spurcate, iar tu nu vei fi in stare sa-i stai impotriva. Dar daca Domnul te va invrednici sa-ti puna la temelia nevoitei in rugaciune, nerautatea, dragostea, neosandirea oamenilor, iertarea lor acuta cu mila, atunci cu o deosebita usurinta si graba vei birui pe potrivnicii tai, si vei ajunge la rugaciunea curata.

Sa stii ca toate patimile si toate duhurile cazute se gasesc in cea mai apropiata rudenie intre ele. Aceasta rudenie, aceasta unire, este pacatul. Daca tu te-ai supus unei patimi, atunci prin supunerea la acea singura patima, tu te-ai supus si la toate celelalte patimi. Daca tu ai ingaduit unui singur duh al rautatii sa te robeasca, prin convorbirea cu gandurile bagate de el si prin ademenirile si inchipurile ce se fac prin aceste ganduri, atunci tu ai intrat in robia tuturor duhurilor. Dupa infrangerea ta, ele te vor trece, - vai! - de la unul la altul, ca pe un prizonier.

Acest lucru ne invata Sfintii Parinti, acest lucru ne invata insasi experienta. Observate si vei vedea ca daca ti-ai ingaduit sa te lasi infrant de ceva, de buna voie, in urma acestei infrangeri vei fi infrant, de nevoie in altceva, adica intr-o ispita cu totul deosebita in care tu n-ai fi vrut sa cedezi biruinta, pana cand, printr-o pocainta plina de grija nu-ti vei restabili libertatea. De aceea, punandu-ti la temelia nevoitei de rugaciune, nemanierea, dragostea si mila fata de aproapele, poruncite de Evanghelie, respinge cu hotarare orice convorbire cu gandurile si orice inchipuire.

Lucrarea pacii lui Hristos este in om semnul petrecerii omului in poruncile lui Hristos, in afara de pacea falsa ce provine din ratacire si inselare de sine; dimpotriva, tulburarea cea mai subtire, oricat s-ar acoperi ea prin tot felul de indreptari, serveste drept un semn adevarat care arata abaterea de la calea stramta a lui Hristos, spre calea larga - care duce la pierzare. **Nu osandi nici pe nelegiuit, nici pe raufacator.** "Cine esti tu, ca sa judeci pe sluga altuia ? Pentru stapanul sau sta sau cade" (Rom 14. 4). Sa nu urasti nici pe clevetitor, nici pe defaimator, nici pe talhar nici e uci a , caci ei te rasti nesc de-a dreapta Domnului, potrivit cu randuiala neatunsa a judecatilor lui Dumnezeu, pentru ca tu sa poti spune, dintr-o constiinta si incredintare pornita din inima: "Primesc cele ce le mer it dupa faptele mele, pomeneste-ma Doamne intru Imparatia Ta!".

Intelege, din necazurile ce ti s-au ingaduit, buna calauzire in alegerea ta de catre Dumnezeu si roaga-te cu cea mai calda rugaciune pentru acei binefacatori ai tai, prin mijlocirea carora ti se da fericirea, prin mainile carora tu te smulgi din lume si te omori fata de ea, prin mainile carora tu te ridici catre Dumnezeu. Sa simti fata de ei mila asemanatoare cu mila pe care o simte Dumnezeu pentru omenirea nenorocita ce se ineaca in pacate, Dumnezeu, Care Si-a dat Fiul drept jertfa de rascumparare in locul creaturii dusmanoase Creatorului, stiind ca aceasta creatura, in majoritatea ei , iti va bate joc de aceasta jertfa, si nu o va lua in seama. O asemenea mila ce se intinde pana la dragostea de vrajmasi, ce se revarsa in rugaciunile facute cu lacrimi pentru ei, ne aduce la cunoasterea Adevarului, prin

experienta.

Adevarul este Cuvantul lui Dumnezeu Evanghelia. Adevarul este Hristos!

Lupta in rugaciune

Frate! Daca tu n-ai simtit unirea mintii, sufletului si trupului, atunci ocupa-te de rugaciune cu multa luare aminte, unind-o pe cea facuta cu gandul cu cea facuta cu mintea. Petrece in poruncile Evangheliei luptandu-te cu rabdare si cu indelunga rabdare impotriva patimilor, nu te lasa cuprins de trandavie si de deznadejde atunci cand esti biruit de ganduri si simtaminte pacatoase. De vei cadea, scoala-te; cazand din nou, iarasi te ridica, pana cand te vei invata sa mergi fara sa te poticnesti. Paharul neputintei isi are folosul sau in viata nevoitorului, caci el este ingaduit de catre Pronia Dumnezeiasca pana la un anumit timp, pentru curatirea de mandrie, de manie, de pomenirea de rau, de osandire, de inalta cugetare si de slava desarta. Este deosebit de important ca sa observam in noi lucrarea slavei desarte si s-o infranam. Atata timp cat ea lucreaza, omul nu este capabil sa paseasca in tara vietuirii duhovnicesti a carei intrare este nepatimirea, care se daruieste prin venirea pacii lui Hristos.

Pacea lui Hristos

Dar daca tu ai simtit ca mintea ti s-a unit cu sufletul si cu trupul, ca tu nu mai esti taiat in bucati de catre pacat, ci formezi ceva unitar si intreg, ca sfanta pace a lui Hristos a adiat in tine, atunci pastreaza cu Gea mai mare grija posibila Darul lui Dumnezeu. Principala ta lucrare sa-ti fie rugaciunea si citire cartilor sfinte; celorlalte lucrari sa le dai o insemnatate de mana a doua, iar fata de lucrurile pamantesti sa fii rece, - daca se poate, chiar strain de ele. **Sfanta pace** ca una ce este adierea Sfantului Duh, este subtire, se retrage imediat din sufletul care se poarta fara bagare de seama in prezenta Lui, care nimiceste evlavie, care distruge credinciosia, prin slabirea pricinuita de pacat, care isi ingaduie lipsa de grija. Odata cu pacea lui Hristos, dintr-un suflet nevrednic se retrage rugaciunea harica si in suflet se implanta ca niste fiare flamande patimile, care incep sa-l tortureze pe cel ce s-a adus singur ca o jertfa in mainile lor si care, prin parasirea lui Dumnezeu, ramane ca o victima lasata la propriile ei puteri. Daca tu te vei imbuiba, dar mai ales te vei imbata, sfanta pace a lui Hristos va inceta sa lucreze in tine. Daca te vei mania, lucrarea ei se va curma pentru multa vreme. Daca iti vei ingadui o cutezanta, ea va inceta sa lucreze. Daca vei indragi ceva pamantesc, daca te vei molipsi de vreo alta patima fata de lucruri, fata de vreo rucodelie sau fata de o deosebita dispozitie pentru vreun om sfanta pace se va retrage negresit de la tine. Daca iti vei ingadui o indulcire cu ganduri desfrantate, ea te va parasii pentru foarte multa vreme, ca una ce nu rabda nici un fel de putoare pacatoasa, mai ales putoarea desfraului si a slavei desarte. Vei cauta-o si nu o vei dobandi. Vei plange pentru pierderea ei, dar ea nu-ti va da nici o atentie nici tie, nici plansului tau, pentru ca sa te invete sa dai pretul cuvenit darului lui Dumnezeu si s-o pastrezi cu grija cuviincioasa si cu evlavie.

Mila lui Dumnezeu fata de omul pacatos

Tu, frate, te uiti la mine si vazand in fata ta un asa de mare pacatos, te intrebi daca oare in acest om, in care lucrarea patimilor este atat de vadita si de puternica, lucreaza intr-

adevar Sfântul Duh? !

Întrebarea este dreaptă, căci și eu raman nedumerit, îngrozit! Iată, mă risipesc, gresesc, preacurvesc cu păcatul, îl tradez pe Dumnezeu meu, îl vând pentru mărşavul preţ al păcatului. Şi fără să ţină seama de neconţinutul mea trădare, de purtarea mea trădatoare şi calcatoare de credinţă, El petrece neschimbat, fiind fără răutate, El aşteaptă cu îndelungă răbdare pocăinţa mea, mă atrage spre pocăinţă prin toate mijloacele; spre îndreptare Tu ai auzit, ce spune Fiul lui Dumnezeu în Evanghelie ? : "Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, spune El, ci cei bolnavi. N-am venit să chem la pocăinţă pe cei dreşti, ci pe cei păcătoşi" (Mat. 9, 12). Aşa vorbea Mântuitorul, aşa şi lucra. El a sezut cu vameşii, cu păcătoşii, îi conducea prin întoarcerea spre credinţă şi fapte bune, spre înrudire duhovnicească cu Avraam şi cu ceilalţi dreşti.

Pe tine te mira, te surprinde bunătatea nefarsită a Fiului lui Dumnezeu? Şa ştii că tot atât de bun este şi Prea Sfântul Duh, tot aşa însetează după mântuirea omului, este tot aşa de bland, fără răutate, îndelung răbdător, mult mi- _ lostiv. Duhul Sfânt este Una din Cele Trei Fete deopotrivă de cinstite ale Prea Sfintei Treimi, care constituie în Sine, într-un chip despartit şi neimpartit, o Singură Fiinţă Dumnezeiască, care are o Singură fire.

Şi tocmai păcatul, asadar, atrage pe Sfântul Duh spre om! El atrage păcatul, dar nu cel ce ia fiinţă prin faptă, ci cel ce se vede în mine, cel ce este recunoscut, spovedit, cel pentru care eu plâng. În măsura în care omul îşi adânceşte privirea în păcatul său, în măsura în care se plange pe sine, în aceeaşi măsura el este mai plăcut, mai aproape pentru 'Sfântul Duh, Care ca un Doctor, nu se apropie decât de cei ce se recunosc bolnavi şi, dimpotrivă, se întoarce din faţa celor ce se "îmbogătesc" cu deserta lor părere de sine.

Priveste-te şi adânceşte-te cu privirea în păcatul tău! Şa nu-ţi iei ochii de la el. Leapăda-te de sine să nu-ţi ai sufletul cinstit în faţa ta (Faptele Apostolilor 20, 24). Preda-te cu totul vederii păcatului tău şi plansului pentru el. Atunci, la timpul potrivit, vei vedea că crearea ta din nou este neajunsă şi cu atât mai mult neexplicată, prin lucrarea Sfântului Duh. El va veni la tine când tu nu-L aştepţi, va lucra în tine, când tu te vei recunoaşte cu totul nevrednic de El.

Dar dacă în tine se ascunde aşteptarea darului pazeste-te, căci te afli într-o periculoasă situaţie! O astfel de aşteptare marturiseste despre o ascunsă mîvrednicire de sine iar învrednicirea de sine marturiseste despre, părerea de sine care se tainuieşte şi în care se afla mandrie! Vai! În urma mandriei vine usor şi se lipeşte foarte lesne înşelarea.

Înşelare este abaterea de la Adevăr şi de la Sfântul Duh care conlucrează cu Adevărul; înşelarea este abaterea spre minciuna şi spre duhurile lepădate ce conlucrează cu minciuna. Înşelarea se afla deja în părerea de sine, există în învrednicirea de sine, în chiar însăşi aşteptarea darului. Acestea sunt formele ei începătoare, aşa cum mugurele, floarea, germenul sunt formele începătoare ale rodului copt.

Din înţelegerile mincinoase apar simţamintele mincinoase. Din înţelegerile şi simţamintele mincinoase se formează înşelarea de sine. La lucrarea înşelării de sine se uneste lucrarea înşelătoare a demonilor. Demonii ocupa locurile cele mai de frunte şi domnesc în ţinutul minciunii.

Cel ce se supune de bună voie demonilor, intra sub influenţa lor silnică. Ca unul ce este întunecat şi înşelat de minciuna, recunoscută de el drept adevăr, el se lipseşte de stăpânirea de sine, iară să bage de seama acest lucru. O asemenea stare e o stare de înşelare. Noi intrăm

intr-insa si ne prabusim prin mandrie si prin iubirea noastra de sine. "Cel ce-si iubeste sufletul, il va pierde; iar cel ce-si uraste sufletul in lumea aceasta, il va pastra in viata vesnica" (Ioan 12, 25). Amin!

Foloasele rugaciunii lui Iisus

Folosul ce se trage din invatatura tainica ce vine din rugaciunea lui Iisus sau din aducerea aminte de Dumnezeu, - ce se face mai ales prin rugaciunea lui Iisus, - este nenumarat. Este mai presus de cuvinte, mai presus de locul unde ar putea ajunge puterile omenesti. Si de aceea, cei care l-au simtit nu sunt in stare sa-l lamureasca pe deplin. Rugaciunea neincetata, ca o porunca dumnezeiasca si ca un dar, nu se poate explica prin mintea si cuvantul omenesc. Rugaciunea scurta aduna mintea, care de nu va fi legata de invatatura, a spus cineva din Parinti, nu se poate opri de la risipire si ratacire in toate partile. Nevoitorul poate avea rugaciunea scurta in orice loc, in orice timp, in vremea oricarei indeletniciri, mai ales din cele trupesti. Chiar ascultand la slujbele bisericesti este folositor sa ne ocupam cu ea, nu numai in timpul citirilor insuficient de atente, ci chiar in timpul citirilor clare. Ea ajuta sa fim atenti la ceea ce se citeste, mai ales cand ea (rugaciunea scurta) se va inradacina in suflet, cand se va face ca si cum ar fi fireasca pentru om.

Invatatura in general, si rugaciunea lui Iisus in special, servesc drept o admirabila arma impotriva gandurilor pacatoase. Urmatoarele cuvinte ale Sfantului Ioan Scararul sunt repetate de multi scriitori sfinti: "Cu Numele lui Iisus loveste pe potrivnicii ce vin impotriva ta, caci nici in cer nici pe pamant nu vei gasi o arma mai puternica".

Datorita rugaciunii lui Iisus, nevoitorul ajunge la saracia duhovniceasca, _caci invatandu-se sa ceara neincetat ajutorul lui Dumnezeu, el, treptat-treptat pierde nadejdea intr-insul (in sine) si daca ar face ceva bun in propasire, nu vede acolo succesul sau, ci mila lui Dumnezeu pe care o are neincetat de la Dumnezeu.

Rugaciunea neincetata ne conduce catre dobandirea credintei, pentru ca cel ce se roaga neincetat incepe, treptat-treptat, sa simta prezenta lui Dumnezeu. Aceasta simtire incetul cu incetul poate creste si se poate intari pana intr-atat ca ochiul mintii va vedea mai limpede pe Dumnezeu, in Pronia Lui, decat asa cum vede ochiul simtit (trupesc) lucrurile materiale ale lui Dumnezeu; inima va simti prezenta lui Dumnezeu. Vazandu-L pe Dumnezeu in felul acesta si simtindu-I prezenta, nevoitorul nu poate sa nu creada in El decat printr-o credinta vie, care se arata prin fapte. Rugaciunea neincetata nimiceste viclesugul vrajmasului, prin nadejdea in Dumnezeu ne introduce in sfanta curatenie, dezvatand mintea de felurite ganduri, de la formarea ideilor preconceptuate referitoare la sine si la semeni, tinand-o mereu in saracia si in smerenia gandurilor.

Cel ce se roaga neincetat, treptat-treptat isi pierde deprinderea de a-si inchipui, de a se risipi, de a se ingriji in desert si grija de multe o pierde, o pierde cu atat mai mult cu cat sfanta si smerita invatatura se va adanci in sufletul lui si va prinde radacini intr-insul.

In sfarsit, el poate ajunge la starea copilariei, poruncita de Evanghelie, sa se faca nebun pentru Hristos, adica sa-si cheltuiasca mintea cea lumeasca, cea cu nume mincinos, si sa primeasca de la Dumnezeu o minte duhovniceasca.

Prin rugaciunea neincetata se nimiceste _curiozitatea, parerile, si bantuiala. Din aceasta stare tot oamenii ince sa para buni iar dintr-un asemenea zalog al f de oameni s naste iubirea fata de ei. Cel ce se roaga neincetat, petrece mereu cu Domnul, Il cunoaste pe Domnul

ca pe Domnul, dobandeste frica de Domnul, prin frica intra in curatenie; prin curatenie, in dragostea dumnezeiasca; din dragostea dumnezeiasca isi umple templul sau cu darurile Duhului.

Cum se descopera robia launtrica

Urmatoarele nevointe duhovnicesti descopera unui nevoitor robia launtrica, care serveste drept pricina ce desteapta razboiul in ganduri si simtiri:

1. **Adevarata ascultare.** In timpul ei, nevoitorul nou incepator, taindu-si pentru Dumnezeu voia sa si intelegerile sale pentru ca sa implineasca voia si intelegerea unui nevoitor sport, care a dobandit o neabatuta ascultare fata de Dumnezeu, va trezi negresit spre o lucrare potrivnica pe trufasul inger cazut si prin aceasta va descoperi prezenta lui in sine. Daca nevoitorul nu se va amagi de in atisarile vicleanului celui rau, care nazuieste sub diferite pretexte sa-l abata de la ascultare, si va ramane staruitor in nevointa, atunci va trezi pe vrajmasul nevazut spre zavistie si spre o cumplita lupta; va destepta pe vrajmasul care nu se va lasa pana nu va ridica in nevoitor o cumplita impotrivire impreuna cu diferite inchipuiri pacatoase, cugetari, simtiri, distractii, si prin aceasta va da pe fata raul care se ascunde intr-o neobisnuita largime in adancul inimii si care face impresia ca nu exista deloc.

2: **Citirea, invatarea si implinirea poruncilor Evanghelice, acestea,** taind pacatul faptuit, nimicesc indeosebi pacatul din mintea si din insasi inima ta. Implinirea acestor porunci, sau mai bine zis staruinta de a implini poruncile in chip necesar, dezvaluie pacatul care traieste in noi si desteapta o aspra lupta launtrica la care iau parte cu cea mai mare putere duhurile rautatii.

3. **Necinstirile si alte scarbe,** de asemenea descopera pacatul ce se ascunde in adancul sufletului. Tocmai de aceea necazul ce vine asupra noastra se numeste ispita pentru ca el da pe fata starea ascunsa a inimii. Fireste ca in omul care inca se afla sub stapanirea pacatului, ocară pe care i-o aduc altii, dezvaluie pacatul care traieste in adancul sufletului lui, care se arata in afara prin amaraciunea inimii, prin mahnire, prin ganduri de cartire, prin indignare, prin indreptatirea de sine, prin razbunare, prin ura. Lucrarea puternica a acestor patimi in suflet, mai ales navala si atacul gandurilor si inchipuirilor, servesc drept un semn neindoielnic despre lucrarea trufasului inger cazut.

4. **Rugaciunea** facuta cu luare aminte, mai ales rugaciunea cu numele Domnului nostru Iisus Hristos, in vremea staruintelor de a uni inima cu mintea, scoate la iveala balaurul ce se cuibareste in adancurile inimii si ranindu-l il trezeste spre miscare. Oh!...

Sa nu cadem in deznadejde

Gresesc foarte mult aceia care, aflandu-se sub stapanirea patimilor, cer de la ei insisi nepatimirea. In cazul unei asemenea cerinte nedrepte, care provine dintr-o nedreapta intelegere despre sine, ei se lasa cuprinsi de o neobisnuita tulburare atunci cand apare intr-un chip oarecare pacatul, care traieste intr-insul. Atunci lor li se pare, din pricina privirii nedrepte cu care se uita la ei insisi, ca aparitia pacatului e ceva neobisnuit, ceva ce se savarseste in afara de randuiala. Si cu toate acestea, aparitia pacatului in ganduri, in simtiri, in cuvinte, in fapte - aici nu e vorba de pacatele de moarte si nici de pacatele de voie, ci de risipire - este o aparitie logica, fireasca, necesara.

"Daca ne tulbura o patima, spune Preacuviosul Avva Dorotei, atunci noi nu trebuie sa ne tulburam de acest lucru. Caci ca sa ne tulburam de faptul ca ne deranjeaza o patima, este un lucru nechibzuit si plin de mandrie si provine de acolo ca noi nu cunoastem starea noastra sufleteasca si ca fugim de oboseala, cum au spus Parintii. Tocmai de aceea noi nici nu propasim, pentru ca nu ne cunoastem masura noastra si nu avem rabdare in lucrurile incepute de noi, ci vrem sa dobandim fapta buna fara osteneala. Pentru ce se mira patimasul cand il tulbura o patima? Pentru ce se nelinisteste? Tu ai dobandit-o, o ai in tine si te tulburi. Ai recunoscut in tine arvunile ei si spui: de ce ma tulbura ea? Mai bine e sa rabzi, sa te nevoiesti si sa te rogi Im umnezeu .

Nevoitoru nostru rus, staretul Serafim de Sarov spune cum trebuie sa induram ispitele: "Trebuie sa facem pogoramant sufletului nostru in ce priveste neputintele si nedesavarsirile lui si sa suferim neajunsurile noastre, asa cum le suferim pe ale altora, dar sa nu ne lenevim, ci sa ne silim spre cele mai bune. Fie ca ai mancat prea mult sau ai facut ceva asemanator, ceva inrudit cu slabiciunea omeneasca, nu te tulbura si nu adauga rau la rau, ci nevoieste-te barbateste spre indreptare si totodata cauta sa-ti pastrezi pacea sufleteasca, potrivit cu cuvantul Apostolului: "Fericit este cel ce nu se osande te singur in ceea ce se ispiteste" (Romani 14, 22).

Rostul si folosul ispitelor

Cauza pentru care Dumnezeu ingaduie sa fie ispitit nevoitorul, de catre duhurile rautatii si de catre pacat, se cuprinde in necesitatea pe care o are omul de a-si cunoaste cu exactitate si in amanuntime caderea sa, lucru fara de care Rascumparatorul nu poate fi cunoscut si primit cum trebuie. Este de trebuinta sa ne cunoastem firea noastra cazuta, inclinarile ei, actiunea ei proprie, pentru ca in cele din urma primind darul Sfantului Duh, pe care ni-l da Rascumparatorul, sa nu-l intrebuintam spre raul nostru, sa nu ne atribuim noua insine lucrarea Lui, ci sa fim un vas si o unealta vrednica de acest dar.

Sfantul Grigorie Sinaitul spune: "Daca omul nu va fi parasit si infrant, stapanit si robit de orice patima si de orice gand, daca nu va fi biruit si cu duhul, fara sa capete vreun ajutor nici de la lucruri, nici de la Dumnezeu, nici de la altcineva, din care pricina el cade aproape in deznadejde, ca unul ce este ispitit de pretutindenii, atunci el nu poate ajunge la zdrobirea duhului, nici sa se considere mai mic decat toti, cel mai de pe urma si robul tuturor, mai prejos decat insisi demonii, ca unul ce este chinuit si robit de ei. Aceasta este o mare smerenie ingaduita de Dumnezeu, este o smerenie pedepsitoare, in urma careia se daruieste de catre Dumnezeu o a doua smerenie, inalta, care este puterea dumnezeiasca, ce lucreaza prin Dumnezeu si care savarseste prin Dumnezeu totul. Omul o vede in sine ca pe o arma si cu aceasta arma savarseste minunile dumnezeiesti".

Asa se explica acea minunata priverliste pe care o infatiseaza Sfintii lui Dumnezeu prin viata lor. Ei fiind vase ale Sfantului Duh totodata au vazut, au recunoscut, s-au marturisit drept cei mai pacatosi, vrednici de chinurile vremelnice si vesnice. Ei au cunoscut temeinic si au invatat bine firea lor cazuta in care nu este nimic nepangarit si de aceea ei au atribuit cu o deplina incredintare darului dumnezeiesc tot binele, care prin mijlocirea lor s-a desavarsit de catre Darul de sus si mereu tremurau ca sa nu rasara din firea cazuta vreun gand sau vreo simtire ce ar fi jignitoare pentru Sfantul Duh. Pentru om nu este folositoare trecerea brusca din starea de lupta spre starea libertatii duhovnicesti.

Sfantul Macarie cel Mare observa ca "adeseori unele suflete, care erau partase la darul

dumnezeiesc fiind pline de dulceata cereasca si bucurandu-se de linistea duhului, dar nefiind ispitite si marturisite, prin scarbele aduse din partea duhurilor rele, petrec in pruncie si, ca sa spun asa, nu sunt capabile de Imparatia Cerurilor". "Daca sunteti fara certare (pedeapsa), spune dumnezeiescul Apostol, de care toti au parte, atunci sunteti feciori din desfranare si nu fii adevarati (Evrei 12, 8).

De aceea atat ispitele cat si necazurile sunt trimise omului spre folosul lui, pentru ca sufletul incercat de ele, sa se faca mult mai puternic si mai cinstit inaintea Domnului sau. Daca el va suferi pana la sfarsit, cu nadejdea in Dumnezeu, atunci e cu neputinta sa nu primeasca bunatatile fagaduite de Sfantul Duh si desavarsita eliberare de rautatile patimilor".

Din aceasta cauza, afara de cateva cazuri, in urma unei deosebite randuieli dumnezeiesti, nevoitorii lui Hristos petrec cea mai insemnata parte din calatoria lor pamanteasca intr-o amara lupta cu pacatul, sub jugul nemilostivului Faraon. In vremea iesirii din Egipt, - din tara unde se faceau caramizi si se imbuibau cu carnuri, prin care se zugravesete starea trupeasca, slujitorii adevarului si ai adevaratului Dumnezeu ii prada pe egipteni, adica iau cu ei bogatia mintii lucratoare, care se dobandeste in lupta cu pacatul si cu duhurile rautatii. Astfel este asezamantul dumnezeiesc al Legii duhovnicesti.

Pocainta sfinților

Noi vedem ca multi dintre pacatosii care au dus o pocainta, au atins desavarsirea crestina in gradul cel mai inalt. Ei au restabilit intr-insii darul Botezului nu numai in gradul in care se da, ci si in gradul in care el se dezvoltă mai tarziu, din vietuirea potrivit cu poruncile Evangheliei. Dobandind si recastigandu-si libertatea duhovniceasca, ei nu se opreau la aceasta, nu se multumeau cu atat, caci ei nu incetau sa se pocaiasca si sa planga; lucru prin care li s-a intors libertatea. Neputinta cunoscuta bine de ei prin experienta si buna folosinta a omului, posibilitatea lui de a se schimba repede, ii destepta mereu spre lacrimi. "Nu te lauda cu ziua de maine, caci nu stii ce poate aduce" (Pilde 27, 1) vorbeau ei zilnic, pentru ei insisi, prin gura Scripturii. Din cauza curateniei, lor li s-a descoperit ca: "Legea Domnului e fara hotar" (Psalmul 118,96). Comparandu-si implinirea poruncilor facuta de ei cu porunca necuprins de larga a necuprinsului Dumnezeu, ei recunosteau ca aceasta implinire este cu totul insuficienta. **Implinirea poruncilor pe care o faceau ei o recunosteau drept o spurcare a poruncilor** (Sfantul Petru Damaschin). Ei isi spalau faptele bune ca pe niste pacate, cu rauri de lacrimi. Niciodata un pacatos orbit nu-si plange pacatele sale cele mai grozave, asa cum isi plang robii lui Hristos faptele lor cele bune "Cerul insusi nu este curat inaintea Lui. Cu cat mai vartos urat si necurat teste omul care bea nedreptatea ca apa." (Iov 15 15-16) adica in fata lui Dumnezeu. Sfantii Ingeri cei ce sunt curati, ca unii ce au o curatie marginita, sunt necurati in fata prea desavarsitei curatenii a lui Dumnezeu. Sunt necurati in fata Lui si oamenii sfinti a caror viata, desi este pe pamant, dar totodata este si in ceruri (Filipeni 3, 20). De aceea ei plang si aducandu-si pocainta, se scufunda din ce in ce mai mult in pocainta. Caci desi nu ma stiu vinovat cu nimic, a spus Sfantul Apostol Pavel, nu intru aceasta m-am indreptat. Cel care ma judeca pe mine este Domnul"(I Corinteni 4, 4). Fara sa tina seama de marile daruri duhovnicesti, fara sa tina seama de prea imbelsugatul Dar al lui Dumnezeu, care locuia in Apostol, el spune: " Iisus Hristos a venit in lume ca sa mantuiasca pe cei pacatosi dintre care cel dintai sunt eu" (I Timotei 1, 15).

Calea spre sfintenie

Randuiala, prin care pacatosul ce se pocaieste se ridica prin pocainta spre sfintenie, este aratata de preacuviosul Macarie cel Mare astfel: "Cel ce vrea sa se apropie de Domnul si sa se invredniceasca de viata vesnica (sa se faca deci casa lui Dumnezeu si sa se invredniceasca de Sfantul Duh pentru ca sa primeasca putinta sa aduca roadele Duhului fara prihana si curat, potrivit cu poruncile lui Dumnezeu), trebuie sa inceapa astfel:

- mai intai el trebuie sa aiba o credinta tare in Dumnezeu, sa se predea cu totul poruncilor Lui.
- sa se lepede de lume, intru toate, pentru ca mintea sa nu fie ocupata cu nimic din lucrarile cele vazute ale lumii.
- sa petreaca nezdruncinat in rugaciune, ziua si noaptea.
- nu cada in deznadejde (trandavie sau descurajare) in vremea cand asteapta cercetarea si ajutorul de la Domnul, care intarzie.
- sa aiba tot timpul mintea necontenit indreptata catre Domnul.
- sa se forteze neincetat spre orice lucru bun si spre toate poruncile Domnului, chiar daca inima n-ar dori acest lucru din cauza pacatului care petrece intr-insa; el trebuie sa se imboldeasca cu sila spre smerenie inaintea tuturor oamenilor, spre starea de a se vedea cel mai mic si mai pacatos dintre toti.
- el nu trebuie sa-si caute cinste sau slava sau lauda de la cineva, asa cum este scris in Evanghelie, ci sa aiba intotdeauna inaintea ochilor numai pe Domnul si poruncile Lui, sa se straduiasca sa-I placa numai Lui.
- trebuie sa-si faca sila si spre blandete, chiar daca inima i s-ar impotrivi, potrivit cu cele spuse de Domnul: "Invatati-va de la Mine ca sunt bland si smerit cu inima si veti dobandi odihna sufletelor voastre".
- el trebuie sa fie milostiv, intelegator, compatimitor si bun, fortandu-se cu sila spre aceasta, cum a spus Domnul: "Fiti milostivi, precum Tatal vostru Cel Ceresc milostiv este". Si inca: "Daca Ma iubiti pe Mine, poruncile Mele veti pazi". Si inca: "Siliti-va, pentru ca silitorii rapesc Imparatia Cerurilor". Si inca: "Nevoiti-va sa intrati prin poarta cea stramta"
- el trebuie sa aiba intotdeauna inaintea ochilor smerenia Domnului, viata Lui, purtarea Lui, pe care, pe acestea toate sa le tina mereu in minte, ca pe un chip si o pilda, neingaduind sa fie rapite de uitare.
- el trebuie, pe cat ii sta in putinta, sa se sileasca spre o neincetata petrecere in rutaciune".

Sfarsit si lui Dumnezeu Slava. Amin.

Despre Sfantul Teofan Zavoratul, episcop rus, care a scris aceasta lucrare, stim ca a stat treizeci de ani inchis in chilie, fara a vedea fata de om.

PARTEA A II-A

Sfantul Ignatie Briancianinov

VEDEREA PACATULUI MEU

Va veni acel timp infricosat, va sosi acel ceas plin de groaza in care toate pacatele mele vor sta dezgolite in fata lui Dumnezeu Judecatorul, in fata ingerilor Lui, in fata intregii omeniri. Presimtind starea sufletului meu in aceste clipe cutremuratoare, ma umplu de spaima. Sub inraurirea presimtirii vii si puternice ma grabesc cu frica sa ma adancesc in cercetarea de sine, ma grabesc sa caut in cartea constiintei mele gresalele insemnate si savarsite cu lucrul, cu cuvantul, cu gandul.

Cartile necitite de multa vreme, care zac de timp indelungat prin dulapuri, sunt macinate de carii. Cel ce ia o astfel de carte intampina o mare greutate in citirea ei. Fiind necercetata de multa vreme, nu s-a putut deschide decat cu anevoie. Asa este si constiinta mea - deschizand-o, nu aflu multumirea asteptata. Numai pacatele mari se cunosc destul de lamurit; insemnarile marunte, care sunt foarte multe la numar, aproape ca s-au sters, ba nici nu mai poti pricepe acum ce au inchipuit ele.

Numai Dumnezeu, Unul Dumnezeu, poate sa intoarca insemnarile galbejite si sa le dea claritate si astfel sa-l izbaveasca pe om de constiinta vicleana (Evrei 10, 22). Singur Dumnezeu poate sa-i dea omului darul de a-si vedea pacatele si pacatul, caderea lui in care se afla radacina, samanta, gandurile, samburele, manunchiul tuturor gresalelor omenesti.

Chemand in ajutor mila si puterea lui Dumnezeu, chemandu-le in ajutor prin cea mai calda rugaciune, unita cu post bine chibzuit, unita cu lacrimile si plansul inimii, deschid din nou cartea constiintei, din nou cercetez cu luare aminte cantitatea si calitatea pacatelor mele, cercetez ca sa vad la ce au dat nastere gresalele facute de mine.

Vad ca, "faradelegile mele covarsesc capul meu si ca o povara grea apasa peste mine.

Inmultitu-s-au mai mult decat parul capului meu" (Psalmul 37, 5; 39, 13). Care este urmareea unei a emenea stari de pacatosenie? "Ajunsu-m-au aradelegile mele de nu mai pot sa vad; inima ea m-a parasit" (Psalmul 39, 13).

Urmările unei vietii pacatoase sunt: orbirea mintii, inasprirea, nesimtirea inimii. Mintea unui pacatos invederat nu vede nici binele, nici raul; inima lui isi pierde puterea de a simti cele duhovnicesti.

Daca, parasind viata pacatoasa, acest om se va intoarce spre nevointe cuviincioase atunci inima lui, ca si cum ar fi o fiinta straina, nu va consimti la nazuinta lui catre Dumnezeu.

Cand prin lucrarea Dumnezeiescului Dar i se vor descoperi nevoitorului multimea gresalelor lui, atunci e cu neputinta ca el sa nu ajunga la cea mai mare nedumerire, sa nu se scufunde intr-o adanca tristete: "Inima mea s-a tulburat", din pricina unei asemenea privelisti, "parasitu-m-a taria mea si lumina ochilor mei, si aceasta nu este cu mine; ca salele mele s-au umplut de ocari", adica lucrarea mea s-a umplut de poticneli din obisnuinta spre pacat, care ma trage cu sila spre noi pacate; "inmultitu-s-au si au putrezit ranile mele din pricina nebuliei mele", adica patimile pacatoase s-au inechit si m-au vatamat grozav din pricina vietii mele traira fara bagare de seama; "nu este vindecare in trupul meu , adica nu este vindecare numai prin propriile mele puteri pentru intreaga mea fiinta, "lovita si molipsita de pacat" (Psalmul 37,11).

Prin faptul ca-mi recunosc pacatele, ma caiesc de ele, le marturisesc la preot si-mi pare rau ca le-am savarsit, rastorn toata multimea lor nenumarata in adancul milostivirii lui Dumnezeu.

Pentru ca pe viitor sa ma pazeasca de pacat, voi cerceta cu luare aminte, insingurandu-ma in mine insumi, cum lucreaza pacatul impotriva mea, cum se apropie de mine si ce-mi spune.

El se apropie de mine ca un hot; fata lui este acoperita; "cuvintele lui sunt mai alunecoase ca untdelemnul" (Psalmul 54, 22); imi vorbeste minciuni, imi propune faradelegi, otrava este in gura lui; limba lui este un ac purtator de moarte.

"Indulceste-te! sopteste el incet si lingusitor. Pentru ce iti este oprita placerea? Indulceste-te, ce pacat gasesti aici?" si raufacatorul propune calcarea poruncilor Domnului Celui Atotsfant.

N-ar fi trebuit sa dau nici cea mai mica atentie cuvintelor lui; stiu doar ca el e un fur si un ucigas. Dar nu tiu ce neputinta neinteleasa, o neputinta a vointei, ma biruie. Caci iau aminte la vorbele pacatului, la fructul oprit. In zadar constiinta imi aminteste ca gustarea din acest rod este totodata si gustarea mortii.

Daca fructul oprit nu se afla inaintea ochilor mei, atunci acest rod se zugravesce pe neasteptate in inchipuirea mea se picteaza in culori vii, parca de o mana fermecata. Simtirile inimii sunt atrase spre tabloul scandalos, care este asemenea unei desfranate. Aspectul lui exterior este captivant; sminteala odihneste intr-insul; este impodobit cu o imbracaminte pretioasa, stralucitoare; lucrarea ei purtatoare de moarte este acoperita cu grija. Cand din pricina absentei obiectului insusi, pacatul nu poate gasi victima in trup, atunci cautata ca aceste jertfe sa fie aduse de inima.

Pacatul lucreaza in mine prin gandul pacatos prin simtirea inimii si prin simtirea tru

ului, lucreaza prin simtirile trupesti, lucreaza prin inchipuire.

La ce incheiere ma aduce o asemenea privire aruncata asupra mea? La concluzia ca in mine, in toata fiinta mea, traieste o vatamare patatoasa, care consimte si ajuta pacatului ce napadeste asupra mea, din afara. Eu sunt asemenea omului legat si infierat cu grele lanturi. Oricine, numai daca ii va fi ingaduit, il inhata pe legat, il duce unde vrea, pentru ca legatul, fiind legat cu lanturi, nu are putinta sa opuna nici o rezistenta.

Patruns-a odinioara pacatul in inaltul Rai. Acolo el le-a propus stramosilor mei sa guste din fructul oprit. Acolo i-a inselat, acolo i-a lovit pe cei inselati, cu moarte vesnica. El imi face si mie, - urmasului lor - neincetat aceeasi propunere; el se sileste neincetat sa ma insele si sa ma prinda si pe mine, urmasul lor.

Indata dupa savarsirea pacatului, Adam si Eva au fost izgoniti din Rai si surghiuniti in tara scarbelor (Facere 3, 23 - 24). Eu m-am nascut in aceasta tara a plansului si a nevoilor! Dar aceasta nu ma indreptateste, caci Raiul imi este adus aici de catre Rascumparatorul, imi este sadit in inima mea. Nu am alungat Raiul din inima mea prin pacat. Acum acolo este un amestec de bine si rau, acolo este o cumplita lupta intre bine si rau, este o ciocnire a nenumaratelor patimi, acolo este chinul care e o pregustare a vesnicelor chinuri din iad.

Vad in mine o dovada ca sunt fiul lui Adam; pastrez inclinarea spre rau; ma unesc cu propunerile inselatorului, desi stiu cu siguranta ca mi se propune inselarea, ca mi se pregateste uciderea.

Degeaba as incepe sa-i invinuiesc pe stramosi pentru pacatul ce mi l-au transmis, caci eu sunt eliberat din robia pacatului de catre Rascumparatorul meu, si, de aici inainte, cad in pacate nu de sila, ci de buna voie.

Stramosii au savarsit o data, in Rai, calcarea unei singure porunci dumnezeiesti, iar eu aflandu-ma in sanul Bisericii lui Hristos calc neincetat toate poruncile divine ale lui Hristos, Dumnezeuul si Mantuitorul meu.

Uneori sufletul mi se tulbura de manie si de trea de minte a raului! In inchipuirea mea sclipeste pumnalul deasupra capului vrajmasului si inima-mi se imbata de razbunarea satisfacuta, savarsita cu imaginatia. Alteori mi se infatiseaza niste gramezi risipite de aur. In urma lor se deseneaza palate marete, gradini, toate obiectele de lux, placerile, mandriile care se dobandesc prin aur si pentru care omul iubitor de pacat se inchina acestui idol, ce nu este decat un mijloc de infaptuire a tuturor dorintelor putrede. Cateodata sunt amagit de cinste si putere. Sunt atras, ma ocup cu visurile care ma pun la conducerea oamenilor si tarilor, care ma fac sa le procur lor lucruri pieritoare, iar mie o slava pieritoare. Altadata, pare chiar in chip vadit, imi stau in fata mea mese cu mancaruri placut miroitoare, din care se ridica aburii! Ma indulcesc intr-un chip caraghios si dureros in acelasi timp, de inselari ce se infatiseaza inaintea mea. Adeseori ma vad pe neasteptate drept, sau mai bine zis inima mi se fatarniceste, se sileste sa-si insuseasca dreptatea, se linguseste pe sine, se ingrijeste de laude omenesti, ca si cum ar vrea sa si le atraga spre sine!

Patimile se cearta intre ele spunand una alteia ca eu sunt al lor, ma trec neincetat din mana in mana, ma intarata, ma nelinistesc. Peste mintea mea este trasa o perdea de nepatrunga intunecime; pe inima se afla trantita o mare si grea piatra de nesimtire.

Oare mintea isi va veni in fire? Va voi oare sa-si indrepte pasii spre bine? Ii sta impotriva inima, deprinsa cu placerile pacatoase, i se impotriveste trupul meu, care si-a dobandit dorinte dobitocesti. S-a pierdut pana si intelegerea ca trupul meu, (ca unul ce este

facut pentru vesnicie ,si este capabil de dorinte ,si mi,scari dumnezeiesti), nu mai intelege ca nazuintele cele asemanatoare celor dobitocesti nu sunt decat neputinta lui, introduse intr-insul prin cadere.

Diferitele parti care alcatuiesc fiinta mea mintea, inima si trupul - sunt ciopartite, dezbinata, lucreaza in dezacord, se impotrivesc una alteia; numai atunci lucreaza in intelegere cand lucreaza pentru pacat, potrivit lui Dumnezeu.

Aceasta este starea mea! Ea este moartea sufletului in timpul vietii trupului. Dar eu sunt multumit cu starea mea! Multumit nu din cauza smereniei ci din pricina orbirii mele, din pricina impietirii mele. Sufletul nu-si simte moartea, asa cum n-o simte nici trupul cand este despartit prin moarte de suflet.

Daca eu as fi simtit moartea mea, as fi petrecut intr-o necurmata pocainta! Daca eu as fi simtit moartea mea, m-as fi ingrijit de inviere!

Eu sunt in intregime ocupat cu grijile lumii si prea putin ma ingrijesc de nevoile mele sufletesti. Osandesc cu asprime cele mai mici greseli savarsite de aproapele meu, pe cata vreme eu, care sunt plin de pacate, orbit de ele, prefacut in stalp de sare asemenea femeii lui Lot, nu sunt in stare sa fac nici un fel de miscare duhovniceasca

N-am pasit pe urmele pocaintei, pentru ca inca nu vad pacatul meu. Si nu-mi vad pacatul fiindca mai lucrez inca in folosul pacatului. Caci cel ce se indulbeste de pacat nu-si poate vedea pacatul, precum nu-l poate vedea nici cel ce-si ingaduie sa guste din el macar numai cu gandul si cu consimtirea inimii.

Numai acela poate sa- i vada pacatul care, s-a lepadat cu o hotarare libera de orice prietenie cu pacatul, care sta ca un strajer treaz, la poarta casei sale, cu sabia in mana, cu cuvantul lui Dumnezeu; care respinge si taie cu aceasta sabie pacatul, in orice infatisare s-ar apropia el.

Cine va savarsi aceasta mare lucrare, cine va declara razboi pacatului, smulgand cu sila pacatul din mintea, inima si trupul lui, aceluia ii da Dumnezeu un mare dar: **"vederea pacatului sau"**.

Fericit este sufletul care si-a vazut pacatul cui barit in sanul sau!

Fericit este sufletul care a vazut in sine caderea stramosilor, vechimea vechiului Adam!

O asemenea vedere a pacatului sau este vederea duhovniceasca, este vederea mintii, vindecata de orbire prin darul dumnezeiesc. Sfanta Biserica de Rasarit invata sa cerem de la Dumnezeu vederea pacatului nostru prin post , rugaciune si ingenunchere.

Fericit este sufletul care neincetat se invata in Legea Domnului! Caci intr-insa el poate vedea chipul si frumusetea Omului Nou, iar prin comparatie cu el, isi poate cerceta si indrepta neajunsurile sale.

Fericit este sufletul care si-a cumparat tarina pocaintei prin omorarea sa cu privire la inceputurile pacatoase! In aceasta tarina el isi va gasi o nepretuita comoara de mantuire.

Daca ti-ai dobandit tarina pocaintei, preda-te **plansului de copil fata de Dumnezeu.** Daca poti , sa nu ceri nu cere nimic de la Dumnezeu, lasa-te in voia Lui, cu lepadare de sine Intelege si simte, ca tu esti faptura, iar Dumnezeu este Facatorul. Preda-te prin

urmare fara sa mai stai pe tganduri, adu-I **numai lacrimile de prunc, adu-I o inima tacuta**, gata sa-I urmeze voia si sa-si sigileze voia Lui.

Daca insa din pricina prunciei tale, nu te poti cufunda in tacere deplina, in rugaciune si in plansul in fata lui Dumnezeu, atunci rosteste inaintea Lui o rugaciune smerita pentru iertarea pacatelor si pentru vindecarea de patimile cele pacatoase, de aceste groaznice neputinte morale, care se compun din gresalele savarsite de buna voie in decursul unei vremi destul de insemnate.

Fericit este sufletul care si-a dat seama ca este pe deplin nevrednic de Dumnezeu, care s-a judecat ca unul ce se afla ticalos si pacatos! Un astfel de suflet se afla pe calea mantuirii, intr-insul nu este inselare de sine.

Dimpotriva, cine se crede gata sa primeasca darul, cine se socote chiar vrednic de Dumnezeu si cere venirea Lui tainica, cine spune ca e gata sa-L primeasca, sa-L auda si sa-L vada pe Domnul, acela se inseala pe sine, acela se linguseste pe sine, acela a atins culmea cea inalta a mandriei de unde urmeaza caderea in intunecoasa prapastie a pierzarii (Sfantul Isaac Sirul, cuvantul 55).

Acolo se prabusesc toti cei care se mandresc inaintea lui Dumnezeu, care cuteaza sa se recunoasca cu nerusinare vrednici de Dumnezeu si cu aceasta parere de sine si inselare de sine, sa-I spuna lui Dumnezeu "Vorbeste, Doamne, ca robul Tau Te asculta".

Cea mai inalta lucrare a mintii este neobisnuit de simpla; pentru capatarea ei nu are nevoie decat de **o simplitate si credinta de copil**. Dar noi ne-am facut atat de complicati incat tocmai aceasta simplitate este de neatins, de neajuns. Noi vrem sa fim mai destepti, vrem sa-i dam viata eului nostru, nu suferim la adarea de sine nu, nu vrem sa lucram cu credinta. Din aceasta cauza avem nevoie de un indrumator, care ar putea sa ne scoata din complexitatea noastra, din viclenia noastra, din siretlicurile noastre, din slava noastra desarta si din parerea de sine spre o credinta larga si simpla. Din aceasta cauza se intampla ca, pe terenul lucrarii mintii, copilul (omul despatimit) ajunge la o propasire neobisnuita, iar inteleptul deraiaza din drum si se arunca in intunecoasa prapastie a pierzarii.

Tanarul prooroc Samuil l-a auzit pe Domnul care l-a chemat si nu s-a socotit vrednic de vorbirea cu Domnul, ci a stat inaintea batranului sau indrumator, cerand de la el indrumari pentru purtarea sa. A auzit Samuil a doua oara acelasi glas care il chema si din nou a stat inaintea indrumatorului sau.

Povatuitorul a inteles ca glasul care il chema era glasul lui Dumnezeu. Si atunci i-a poruncit tanarului, cand va auzi o asemenea chemare sa-I raspunda Celui care ii vorbeste: "Graieste, Doamne, caci robul Tau Te asculta."

Acelasi lucru indrazneste sa-I spuna un inchipuit, iubitor de placeri si misel, care nu este chemat de nimeni, care este imbatat de o parere de slava desarta, care alcatuieste in sine glasuri si mangaieri prin care isi linguseste vicleana sa inima, prin care se inseala pe sine si pe urmasii sai usuratici.

Fiule al Bisericii Ortodoxe' de Rasarit, care este una Sfanta si Adevarata, in nevointele tale nevazute, sa te conduci de indrumarile Sfantilor Parinti ai Bisericii tale, caci ei poruncesc ca inainte de a te fi innoit printr-o vadita lucrare a Sfantului Duh sa nu primesti nici un fel de vedenie; sa nu primesti nici un fel de glas, de oriunde s-ar auzi, in afara sau inlauntrul tau, ci sa le consideri ca fiind un aratat prilej de inselare (Prea Cuviosul Grigorie Sinaitul, Despre inselare, s.a. Filocalia. Sfantul Calist si Ignatie Xantopolis cap. 73).

Pazeste-ti mintea de vedenii, alunga toate inchipuirile si parerile ce se apropie de ea, prin care caderea in inselarea diavoleasca ia locul adevarului.

Infasurat cu pocainta, stai cu frica si cu evlavie inaintea Marelui Dumnezeu, Care poate curati pacatele tale si te poate innoi prin Duhul Sau Preasfant. Duhul care va veni, te va povatui spre "toata dreptatea" (Ioan 16, 3).

Simtamantul plansului si al pocaintei pentru pacate este singurul care e de mare nevoie sufletului, care s-a apropiat de Dumnezeu cu gandul ca sa primeasca de la El iertarea pacatelor sale. **Aceasta este partea cea mai buna.** Daca tu ai ales-o, atunci sa nu se mai ia de la tine! Sa nu dai aceasta comoara in schimbul simtamintelor desarte, mincinoase, silnice, care trec pe alaturea de Dar, sa nu te pierzi prin lingusirea de sine.

"Daca unii Parinti, spune prea cuviosul Isaac Sirul, au scris despre ceea ce este curatenia sufleteasca, ce este sanatatea ei, ce este nepatimirea, ce este vederea duhovniceasca, asta nu inseamna ca ei au scris-o pentru ca noi sa le cautam inainte de vreme si cu asteptare. S-a si spus in Scriptura: «Imparatia lui Dumnezeu nu vine in chip vazut» (Luca 17,20). **Aceia care traiesc in asteptarea Imparatiei Cerurilor, au dobandit mandria si caderea...** Cautarea inaltelor daruri dumnezeiesti cu asteptare este respinsa de Biserica lui Dumnezeu. Aceasta nu este un semn de dragoste pentru Dumnezeu; aceasta este o neputinta a sufletului (Sfantul Isaac Sirul, cuvantul 55)

"Toti sfintii s-au recunoscut ca sunt nevrednici de Dumnezeu si prin acest lucru ei si-au aratat vrednicia, care consta in smerenie." (Sfantul Isaac Sirul, cuvantul 36).

Toti inselatii de sine s-au socotit vrednici de Dumnezeu, prin acest lucru au aratat ca sufletul lor este cuprins de mandrie si de inselaciune draceasca. Unii din ei i-au primit pe demoni, care s-au infatisat in chipul ingerilor si le-au urmat; altora li se aratau demonii in propriul lor chip si se inchipuiau ca unii ce sunt biruiti prin rugaciunea lor, lucru prin care ii ducea la inaltarea mintii; unii isi atatau imaginatia, isi infierbantau sangele, produceau in sinea lor miscari nervoase, si luau aceasta drept placere harica si au cazut in inselarea diavolilor, intr-o desavarsita intunecare, s-au numarat dupa duhul lor cu duhurile lepadate.

Daca ai nevoie sa stai de vorba cu tine insuti adu-ti inaintea ta nu lingusirea ci defaimarea de sine. In starea noastra de cadere ne sunt foarte folositoare leacurile amare. Cei ce se lingusesc pe ei insisi au si primit aici pe pamant rasplata lor care este lingusirea de sine, lauda si dragostea lumii, vrajmasele lui Dumnezeu; in afara de osanda, ei nu au ce astepta in vesnicie.

"Ca faradelegea mea eu o cunosc si pacatul, meu inaintea mea este pururea" (Psalmul 50, 4), vorbeste despre sine Proorocul David. Pacatul lui era obiectul neincetatei lui cercetari: "Ca faradelegea mea eu o voi vesti si ma voi ingriji pentru pacatul meu." (Psalmul 37, 18)

Sfantul Prooroc David se ocupa cu osandirea de sine, se ocupa cu demascarea pacatului sau, atunci cand pacatul lui era deja iertat si cand Darul Duhului Sfant i se inapoiasa. Mai mult, el si-a dat pe fata pacatul, l-a marturisit in auzul lumii intregi.

Cand Sfintii Parinti ai Bisericii de Rasarit si indeosebi vietuitorii pustiei atingeau inaltimile starilor duhovnicesti, atunci toate aceste nevointe se contopeau la ei numai intr-una singura, in pocainta. Pocainta cuprindea toata viata lor, toata activitatea lor, ea era urmarea vederii pacatului lor.

Un oarecare mare Parinte a fost intrebat in ce trebuie sa se cuprinda lucrarea unui calugar singuratic? Si el i-a raspuns: "Sufletul tau sta mort inaintea ochilor tai si

tu mai intrebi care trebuie sa-ti fie lucrarea?!" (Sfantul Isaac Sirul , cuv. 21)

Plansul este lucrarea esentiala a adevaratului nevoitor al lui Hristos, plansul sa fie lucrarea lui, din clipa inceperii nevoitei si pana la savarsirea nevoitei!

Vederea pacatului nostru si pocainta ce se naste dintr-insa este lucrarea ce nu tre s arsit pe pamant. Prin vederea pacatului, se trezes e pocainta; prin pocainta se dobandeste curatenia; ochiul mintii curatit treptat incepe sa vada astfel de neajunsuri si vatamari in toata fiinta omeneasca, pe care mai inainte din pricina intunecarii sale el nu le zarea deloc.

Doamne! Daruieste-ne sa ne vedem gresalele noastre, pentru ca mintea noastra atrasa in intregime de catre luarea aminte de propriile pacate, sa inceteze de a mai vedea pacatele aproapelui si in felul acesta, sa-i vada pe toti oamenii buni. Daruieste inimii noastre sa lase grija pierzatoare de neajunsurile aproapelui, ci toate grijile sa si le uneasca intr-o singura grija, aceea pentru dobandirea curateniei si sfinteniei poruncite si pregatite noua de Tine.

Daruieste-ne, noua, celor care ne-am spurcat vesmintele sufletului, sa le albim din nou, ele au fost deja spalate de apele botezului, dar acum,dupa ce au fost spurcate, au nevoie sa fie spalate de apele lacrimilor.

Daruieste-ne sa vedem, in lumina Darului Tau, feluritele neputinte ce traiesc in noi, care distrug in inima miscarile cele duhovnicesti, care introduc in ea miscari trupesti vrajmase Imparatiei lui Dumnezeu. I

Daruieste-ne, Marele Dar al pocaintei, care se naste ca urmare a vederii pacatelor proprii.

Pazeste-ne, cu aceste mari daruri, de prapastia inselarii de sine, care se deschide in suflet din cauza neluării in seama si neintelegerii pacatoseniei noastre; care ia nastere din lucrarile iubirii de placeri si de slava desarta, care nu sunt luate in seama si raman neintelese de noi.

Pazeste-ne, cu aceste mari daruri, pe calea noastra ce duce la Tine, daruieste-ne sa ajungem la Tine, Care chemi pe cei ce se recunosc pacatosi si respingi pe cei ce se recunosc drepti, ca sa Te blagoslovim vesnic in fericirea vesnica pe Tine, Unul Adevaratul Dumnezeu, Rascumparatorul celor robiti, Mantuitorul celor pierduti.

AMIN!